

Leszkay András bácsi Moha-meséje

A bevallásról

Elmondottam nektek legutóbb, miként tanítottam meg rá bátyámat, Gyopárt, hogy ha rossz fát tett a tűzre, be is kell vallania. Gyopár ugyanis becsapta játszótársamat, a kis Fújócskát, de én hozzásegítettem Gyopárt, hogy bevallhassa tettét, és megszabadulhasson a lelkiismeret-furdalástól. Elégedett voltam magammal, azt hittem, jó munkát végeztem. De hajh – Csirke csípje, ruca rúgja! – éppen ennek a tanításomnak következtében történtek bizonyos fura bonyodalmak. Hallgassátok meg, mifélek.

Az esemény, amelyet legutóbb elmondottam, nyár végén történt, s vagy két hét múlva megkezdődött az iskolai tanítás. Gyopárral együtt én is a völgybéli falucska iskolájába jártam. Akkoriban még nem általános iskolába jártak a gyerekek, hanem elemibe. Gyopár a hatodik osztályba járt, én a negyedikbe. Ő tizenkét éves volt, én meg tíz. De ha volt is köztünk két osztálynyi különbség, ugyanabban a teremben ültünk mindketten. A negyedik, az ötödik és a hatodik osztálynak közös tanterme volt, és egyetlen tanító bácsi foglalkozott mindnyájunkkal. Amíg az egyik osztálynak magyarázott vagy feleltette a gyerekeket, a másik két osztály írásbeli feladatot végzett. S minthogy mindketten ugyanabban a teremben ültünk, mindent tudtunk egymás iskolai életéről, s tanúja lehettem annak is: miként értelmezte Gyopár azt az oktatásomat, hogy valljuk be, ha hibáztunk.

Történt egy délelőtt, amikor a tanító bácsi éppen az én osztályomnak, a negyediknek magyarázott, hogy egyszerre csak megint beugrott az ablakon Juliska. Juliska a tanító bácsiék fehér kecskéje volt, s naphosszat az iskola mögötti dombon legelészett. A domboldalra azonban az óráközi szünetekben mi gyerekek is fel szoktunk menni, gyakran adtunk Juliskának egy-egy falat vajjas kenyeret, s végül is any-

nyira megszerette a mi kosztunkat, hogy egyszer gondolt egyet, lejött utánunk az iskolaudvarra, és mit sem törődve azzal, hogy zavarja a tanítást, egyszerűen beugrott hozzánk a tanterem ablakán. Mi persze kitörő örömmel üdvözlöttük, különösen az tetszett nekünk, hogy fel-alá futkosott a padok között, és döfte az orrával a zsebünket meg a tarisznyánkat. Kereste a vajjas kenyeret.

A tanító bácsi azonban nem osztozott örömmünkben. Szigorúan a lelkünkre kötötte, hogy amelyikünk utolsónak jön le a dombról, ne felejtse el bereteszlni a kerítés kiskapuját. Igen ám, de mi gyakran távolra felmentünk a domboldalra, sietnünk kellett vissza csengetéskor, a kisajtó többször is nyitva felejtődött, s Juliska hol a számtanórát, hol a földrajzórát tisztelte meg látogatásával. A tanító bácsi olyankor mindig ránk ripakodott: „Melyikötök jött be utolsónak? Jelentkezzék, ha van benne becsület!” Úgy látszik, valami csoda folytán soha senki sem jött be utolsónak, mert egyetlen egyszer sem állt fel senki. Azt is megtudtuk hamarosan, mi célból kérdezősködött a tanító bácsi. Egyszer ugyanis meglátta, hogy ki felejtette nyitva a kiskaput, s annak a kezéből vonalzó-csapással, úgynevezett „körmössel” igyekezett kikergetni a feledékenységet. De még ez a segítség sem

csábított senkit jelentkezésre, s a tanító bácsi később már inkább csak megszokásból kérdezgette: „Melyikötök felejtette nyitva? Jelentkezzék!”

Azon a napon azonban, amelyről beszélni akarok – mindnyájunk igen nagy ámulatára – nem maradt válasz nélkül a kérdés. Alig hangzott el a tanító bácsi felszólítása, már fel is pattant helyéről Gyopár, és katonásan jelentette: „Én jöttem be utolsónak, tanító bácsi!” Mindnyájan rábámultunk. Tisztelettel, sőt csodálattal néztük, hősnek láttuk, az igazmondás hőisének. Nagyszerűnek éreztük, hogy – noha „körmös” fenyegeti – helytáll azért, amit tett. Én pedig még külön annak is örültem, hogy az én legutóbbi tanításom következtében lett ilyen hős a bátyám.

A „körmösré” azonban nem került sor. A tanító bácsi megilletődötten így szólt: „Minthogy ilyen becsületesen bevallottad, nem büntetlek meg. Vezesd vissza Juliskát a domboldalra!”

Amikor véget ért a tanítás, a gyerekek szinte szólni sem mertek Gyopárhoz a nagy tisztelettől, és hazafelé menet magam is olyasfélére éreztem, hogy valami felsőbbrendű lény lépeget mellettem. De tudatában volt viselkedése nagyszerűségének maga Gyopár is, mert leereszkedőleg veregette meg a vállamat: „Igazad volt, öcskös, igazad volt. Ha hibáztunk, bátran be kell vallanunk, és akkor tüstént érezzük, milyen kiválóak vagyunk.”

Odahaza is elmondtam Gyopár hőstettét, s az ebéd valóságos kis ünnepség lett. Idősebb bátyám, Gedeon nemrégiben érkezett haza balatoni útjáról, s ő is tisztelettel tekintett Gyopárra. Édesanyánk pedig gyorsan vaníliakrémet készített, az volt Gyopár kedves étele.

Körülbelül egy hét múlva ismét beugrott az ablakon Juliska, s a tanító bácsi megint kérdezte haragosan: „Melyikötök jött be utolsónak?”

nak?” Forgattuk a fejünket, néztük: nem áll-e fel valaki most is. Gyopár azonban egyikünk sem tekintett. Lehetetlennek tartottuk, hogy ilyen rövid idő múlva újból nyitva felejtette volna a kisajtót. Márpedig ismét Gyopár pattant fel, s jelentkezett megint katonásan: „Én jöttem be utolsónak, tanító bácsi!” S most már szinte sugárzott az arcáról a büszkeség: Íme, milyen nagyszerű legény ő, ha hibázott, be is vallja, helytáll. A tanító bácsi azonban – bár a „körmös” ekkor is elmaradt – most már nem látszott megilletődöttnek. A gyerekek sem tekintettek Gyopárra a múltkori tisztelettel, s már én sem dicsekedtem el odahaza bátyám vallomásával. Szégyellni valónak éreztem, hogy ilyen hamar ismét elkövette múltkori hibáját.

Nagyon szép, meleg őszi volt abban az esztendőben, még októberben, a hónap végén is nyitott ablaknál tanultunk, az órákői szünetekben pedig kabát nélkül szaladgáltunk a domboldalon. Egy napon Gyopár meg én együtt futkostunk, csöngetéskor utolsóként szaladtunk be a kisajtón, s én rátoltam a reteszt, de Gyopár felkiáltott: „Hopp! Majdnem elfelejtettem!” Azzal visszafordult, félrehúzta a reteszt, s egy kicsikét ki is nyitotta az ajtót. Én persze bámultam: „Hát te mit csinálsz? Hiszen be kell reteszelni!” Gyopár azonban – mintha egészen természetes volna, amit cselekszik – azt mondta: „Ma megint nyitva hagyom. Hadd ugorják be az ablakon Juliska!” Alig tudtam beszélni a megdöbbenéstől: „Hogyhogy?... Szándékosan nyitva hagyod?” Gyopár nevetett: „Hát persze. Olyan muris, amikor beugrik, szaladgál a padok közt, és nagy húhó van. De ma azért is fontos, hogy beugorjon, mert nem tudom a földrajzot. Azzal is kevesebb idő marad felelésre.”

Ezen a napon Juliska, úgy látszik, nem vette észre, hogy nyitva a kisajtó, s nem zavarta meg a földrajzórát. De ez mellékes. A rosszaságot akkor is elkövette Gyopár, s én alig vártam, hogy véget érjen a tanítás, és kettesben lépegezzünk hazafelé. Akkor aztán megkérdeztem tőle: „Hogyan tehetted ilyen, hiszen ez szándékos rosszaság?” Főlényes hangon felelte: „Hát aztán! Hiszen utána be is vallom, és akkor ismét minden rendben van. Hogy

elkövettem-e újból, az más lapra tartozik.” Éreztem én jól, hogy hamis ez az okoskodás, de nem tudtam hirtelenében megmondani, miért is hamis. Megdöbbenve hallgattam.

A kecskét azonban nem engedhette be többé Gyopár. Másnap beállt a hűvös őszi idő, s csukott ablakok mellett tanultunk. Történt azonban más ilyesmi. Az történt, hogy egy napon ebéd közben komoly arccal megkérdezte tőlünk édesanyánk: „Melyikötök evett meg a kamrában egy üveg baracklekvárt?” Gyopár tüstént jelentkezett. „Én ettem meg, édesanyám!” Édesanyánk ugyanúgy megilletődött az őszinte, beismerő vallomástól, mint először a tanító bácsi. Nemcsak hogy nem büntette meg Gyopárt, hanem ebéd után odaállított a tanulóasztalkájára egy üveg baracklekvárt. „Nesze, kisfiam, nem tudtam, hogy ennyire szereted, hogy még csenni is képes vagy. De máskor

tőlem kérj!” Gyopár buzgón bólogt: „Úgy lesz, édesanyám.” Néhány nap múlva azonban ismét szomorú arccal ült le édesanyánk az ebédhez, és így szólt: „Két üveg dióbefőtt hiányzik a kamrából. Melyikötök vette el?” Ismét felharsant Gyopár őszinte vallomása: „Én vettem el, édesanyám!” Édesanyánk most már nem illetődött meg: „De hiszen csak a napokban ígérted meg, hogy nem torkoskodik többé! Miért kellett mindjárt két üveg?” Gyopár csodálkozva felelte: „De édesanyám! Én azt ígértem, hogy baracklekvárt nem veszek el, befőtről nem volt szó! Két üveggel azért vettem el, mert gondoltam, a másodikkal úgy is

megjutalmaz édesanya, ha majd bevallom az elsőt!”

Na most már igazán elérkezett az ideje, hogy rendet teremtsék Gyopár fejében. Vágtam egy jó hosszú, egyenes kőrissveaszt, s aznap este, amikor már mindkét bátyám elaludt, átnyúltam a pálcával Gyopárhoz, és megcsiklandoztam vele a fülét. De abban a pillanatban el is dugtam a pálcát. Gyopár persze felült, és üvöltött: „Melyikötök csiklandozott meg?” Tüstént felültem magam is, és jelentettem katonásan, mint az igazmondás hőse: „Én csiklandoztalak meg. De ne bánts, hiszen bevallottam!” Gyopár meghökken. Mogorván rám bámult egy ideig, aztán dohogva visszadől párnájára, és fejére húzta a takarót. Félóra múlva ismét aludt, a takaró pedig lecsúszott a fejről. Ekkor megint előhúztam a kőrissveaszt, és újból megcsiklandoztam a fülét. A pálcát most is villámgyorsan eldugtam, s úgy tettem, mintha aludnék. Gyopár ismét ránk üvöltött: „Melyikötök szemtelenkedett már megint?” Már is jelentettem: „Én csiklandoztalak meg most is. De íme, becsületesen bevallottam, tehát ne bánts!” Úgy nézett rám, mintha fel akarna falni: „Mit érek én azzal, hogy bevallod? Ígérd meg, hogy nem csiklandozol többé!” „Miért ígérjem meg? Nem elég, hogy bevallottam? Hogy újból megcsiklandoztalak, az más lapra tartozik.” „Ígérd meg azonnal, vagy szétmorzsollak!” „Jól van, ígértem!” Félóra múlva ismét hallottam a lélegzésén, hogy alszik, ekkor megint átnyúltam a pálcával, és koppantgatni kezdtem a feje búbját. Most már meg sem vártam a kérdésért, hanem tüstént jelentettem: „Bevallom, hogy én koppantgattam a fejed búbját, de ha akarod, megígértem, hogy ezt sem teszem többé.”

Gyopár most már hozzám vágta a kispárnáját, és szinte rikácsolta dühében: „Mit érek a bevállásoddal?! Mit érek az ígéreteddal?! Nem csiklandozol, nem koppantgatsz, de talán vizet öntesz rám! Csak akkor ér valamit a bevállás is, az ígéret is, ha azt jelenti, hogy semmiféle rosszaságot sem követsz el többé!”

Ekkor előhúztam a kőrissveaszt, és ünnepélyesen kettétörtem: „Bölcse szólottál, Gyopár! Csakis akkor ér valamit!” S néhány perc múlva mind a hárman békésen aludtunk.